

تفسیر موضوعی قرآن کریم

مطابق با سرفصل‌های جدید
دروس معارف اسلامی دانشگاه‌ها

صفیه جوادی

انتشارات یاقوت

تفسیر موضوعی قرآن کریم

نویسنده / صفیه جوادی

ناشر / انتشارات یاقوت

چاپ دوم / (اول ناشر) ۱۳۹۰

شمارگان / ۱۰۰۰

چاپ / یاسین

قیمت / ۳۰۰۰ تومان

شابک / ۷-۷۸-۷۶۸۲-۹۶۴-۹۷۸

جوادی، صفیه، ۱۳۳۹-
تفسیر موضوعی قرآن کریم، مطابق با سرفصل های جدید دروس معارف اسلامی /
صفیه جوادی-قم، یاقوت، ۱۳۹۰

۱۸۴ ص

۳۰۰۰۰ ریال

ISBN: 978-964-7682-78-7

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا

کتابنامه: ص (۱۷۹) - ۱۸۳، همچنین به صورت زیر نویس

۱- تفاسیر شیعه- قرن ۱۴- آموزش برنامه ای، ۲- تفاسیر قرن ۱۴، الف، عنوان.

۲۹۷/۱۷۹

ت ۷ ج ۹ / BP ۹۸

۱۳۹۰

فهرست

پیشگفتار ۱۳

فصل اول: کلیات (شناخت قرآن)

مقدمه ۱۷

علوم قرآنی ۱۷

تاریخ قرآن ۱۸

وحی و اقسام آن ۱۸

اقسام وحی رسالی ۱۹

قرآن و نزول آن ۲۰

حکمت نزول تدریجی قرآن ۲۲

جمع‌آوری و تدوین قرآن ۲۳

علامت گذاری قرآن ۲۵

تحریف ناپذیری قرآن ۲۵

اعجاز قرآن ۲۹

تَحَدّی (مبارزه طلبی) قرآن ۳۰

زبان قرآن، زبان فطرت ۳۲

نیاز به ترجمه قرآن ۳۴

ترجمه و اقسام آن ۳۵

نیاز به تفسیر قرآن ۳۶

فصل دوم: قرآن چگونه کتابی است

۳۹		مقدمه
۴۰		قرآن کلام خدا
۴۱		معرفی و توصیف قرآن از زبان قرآن
۴۵		اوصاف قرآن در کلام معصومین
۴۶		قرآن کتاب هدایت
۴۶		هدایت و انواع آن
۴۷		هدایت انسان
۴۸		هدایت قرآن
۴۹		تاثیر قرآن بر دلها

فصل سوم: روش فهم قرآن

۵۵		مقدمه
۵۶		مراحل فهم قرآن
۵۹		اقسام تفسیر
۶۰		روش های تفسیری
۶۱		آیات محکم و متشابه
۶۳		علت وجود آیات متشابه در قرآن
۶۵		تأویل و دیدگاه های موجود درباره آن

فصل چهارم: نماز و تفسیر قرآن

۷۱		مقدمه
۷۲		فلسفه وجوب قرائت قرآن در نماز

۷۳	تفسیر سوره حمد آیات (۱ تا ۷).....
۸۵	تفسیر سوره اخلاص (آیات ۱ تا ۴).....
۸۹	تفسیر سوره قدر (آیات ۱ تا ۵).....

فصل پنجم: خدا در قرآن

۹۷	خداجویی، خدایابی و خداشناسی.....
۹۷	خداجویی.....
۱۰۱	خدایابی یا اثبات وجود خدا.....
۱۰۳	خداشناسی.....
۱۰۴	زمینه‌های معرفت خدا.....
۱۰۵	راه‌های شناخت خدا.....
۱۰۶	برهان نظم.....
۱۰۶	ویژگی‌ها و امتیازات.....
۱۰۷	فطرت.....
۱۰۹	آفات و موانع شناخت خدا.....
۱۱۰	شناخت صفات خدا.....
۱۱۱	اسماء و صفات الهی.....
۱۱۲	۱- توحید.....
۱۱۳	۲- علم.....
۱۱۴	نشانه‌های خدا در جهان.....

فصل ششم: رابطه انسان و خدا

۱۲۳	مقدمه.....
۱۲۴	ایمان.....

۱۲۴	آثار ایمان
۱۲۵	تقرب به خدا
۱۲۵	قرب خدا به انسان
۱۲۶	راه تقرب به خدا
۱۲۷	عبادت
۱۲۸	یاد خدا
۱۲۹	مفهوم ذکر
۱۲۹	حقیقت ذکر
۱۳۰	مراتب ذکر
۱۳۰	موانع ذکر
۱۳۱	آثار یاد خدا
۱۳۲	تفاوت افراد در یاد و ذکر الهی
۱۳۴	نماز
۱۳۴	نماز نماد ایمان و تقویت جان
۱۳۶	دعا و نیایش
۱۳۶	حقیقت دعا
۱۳۷	انواع دعا
۱۳۷	شرایط استجاب دعا
۱۳۹	چگونگی استجاب دعا
۱۳۹	نسبت دعا با قضا و قدر
۱۴۰	فلسفه دعا و نیایش

فصل هفتم: رابطه اجتماعی انسان در قرآن

۱۴۵	مقدمه
۱۴۶	ارتباط‌های انسان از دیدگاه قرآن
۱۴۹	ارتباط با والدین (احسان به والدین)
۱۵۱	علت تأکید بر سفارش احسان به والدین
۱۵۲	اطاعت از والدین

فصل هشتم: سنت‌های الهی در قرآن

۱۵۷	مقدمه
۱۵۸	تعریف سنت
۱۵۸	سنت‌های الهی
۱۵۹	تقسیم‌بندی سنت‌های الهی
۱۶۳	سنت امداد

فصل نهم: بینش و اندیشه در قرآن

۱۷۱	مقدمه
۱۷۲	دعوت به تفکر و اندیشه در قرآن
۱۷۴	حیات فکری انسان در قرآن
۱۷۶	شیوه صحیح و منطقی تفکر
۱۷۹	منابع و مآخذ

اللَّهُمَّ مَا بِنَا مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنْكَ

سپاس و ستایش خدایی را سزاوار است که آفریدگار هستی است و به ما فرزندان آدم عنایتی خاص فرمود و نعمت‌های فراوان به ویژه بزرگ‌ترین آن یعنی نعمت هدایت را به ما ارزانی داشت که هرگز قادر به شمارش آن نیستیم.

﴿وَإِنْ تَعْدُوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا﴾^۱

و ستایش بی‌اندازه به خاطر سرآمد نعمتهایش یعنی عقل و دین، دو چراغی که در درون و برون ما بی‌فروخت تا مسیر بندگی ما را روشن سازد و درود بی‌پایان او بر فرستادگان پاک و برگزیده‌اش به ویژه خاتم پیام‌آوران که به راهنمایی جهانیان فرستاد تا پیام فطرت پذیرش را به همگان برسانند. باشد که در راه حق گام بردارند و در برابر باطل از مصونیتی بیشتر برخوردار گردند و درود و ستایش بی‌حد و حصر او را که ما را در عصر آخرین پیامبرش - محمد ﷺ - آفرید و قرآن را که بزرگ‌ترین هدیه است، چراغ هدایت ما قرار داد و به معارفش که عالیت‌ترین معارف است آشنا ساخت.

﴿إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّذِي هِيَ أَقْوَمُ﴾^۲

و سلام و درود خداوند بر ائمه هدی علیهم‌السلام که معدن‌های فضیلت و سرچشمه‌های زلال علم و معرفت و تبیین‌کننده قرآن و هدایت‌گر مسلمانان پس از پیامبرند و درود بر همه پاکان و نیکان و یاران و پیروان و عاملان به قرآنش باد.

۱. ابراهیم/۳۴ (و اگر نعمت خدا را شماره کنید، نمی‌توانید آن را به شمارش درآورید).

۲. اسراء/۹ (قطعاً این قرآن به [آیینی] که خود پایدارتر است راه می‌نماید).

پیشگفتار

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا»^۱

ستایش خدایی را که این کتاب را بر بنده خود فرو فرستاد و هیچ گونه کژی در آن ننهاد.

سیاس تنها شایسته اوست که هستی از اوست و روانه به سوی او. او که به ما ابناء بشر به صورت ویژه عنایت خاص فرمود و از نعمت عقل و اختیار ما را برخوردار و برای نجات از سوء انتخاب، به شیوه‌های ویژه‌ای نیز هدایت نموده، قرآن را به ما ارزانی داشت. قرآنی که کلید باب گنج‌های پنهان معرفت است و آیاتش سرود توحید. بانگ رسای «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»^۲ یادآور بندگی محض است و آوای «إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ»^۳، بستگی جان به جانان. نوای «إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيِي يُوحَى»^۴ و «إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ»^۵ نور امیدی در دل جان می‌تاباند که خاموشی ندارد «وَاللَّهُ مُمِيتُ نُورِهِ»^۶ چه، خود وعده داده و در وعده‌اش تخلف راه ندارد: «إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ

۱. کهف/۱.

۲. حشر/۲۲.

۳. بقره/۱۵۶.

۴. نجم/۴.

۵. حجر/۹.

۶. صف/۸.

المیعاد^۱، سرانجام، برای رهیابی به راه انسانیت، فرمان تدبیر و تفکر و تعقل در آیاتش داده است. او را شاکرم که زمینه مطالعه کتابش و گردآوری سطوری در باب شناخت قرآن و تفسیر آن را به زبان ساده فراهم نمود تا شاید راه گشایی هر چند کوچک در جهت شناساندن و فهم حقایق آن کتاب آسمانی باشد. نیز او را سپاسگزارم که توفیق عنایت فرمود تا این نوشته را مورد بررسی قرار داده و با ویراست جدید جهت چاپ مجدد آماده نمایم. باشد که عطر فرح بخش گلستان آیات و سوره قرآن حیات طیبه را به مشام جانمان برساند.

بارالها توفیقمان ده تا نخست کلام مجیدت را بفهمیم. آنگاه دستگیرمان باش تا با عمل به آن در صراط مستقیم قرار گیریم و به کمال مطلوبی که ما را برای آن آفریدی دست یابیم.

﴿وَأَخِرُ دَعْوَانَا أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾^۲

صفیه جوادی

فروردین ۱۳۹۰